

053/1 FEMANGERELVA

FYLKE: Hordaland

Kommune: Fusa

Nedbørfelt: 23 km²

Toppunkt: 767 moh.

Utløpspunkt: 0 moh.

Marin grense: ca 70 moh.

Kraftpotensial: -

SP-kategori: -

Økonomiklasse: -

Naturgeogr. region: 37c, d

Vassdraget renner til Bjørnafjorden som ligger sør for Bergen.

Klimaet er maritimt. Årsnedbøren i feltet antas å ligge mellom 2000 og 2500 mm.

Vassdraget renner fra nordøst mot sørvest. To parallelle grener, Halavasselva og Yddasselva renner sammen i Botsvatnet som ligger sentralt i den sørlige delen av feltet. Vannet ligger i et småkupert terreng som i nordøst når opp i 700 moh. Vassdraget kan karakteriseres som et lavlandsvassdrag der størstedelen av feltet ligger under skoggrensen. Yddasselva drenerer den østligste delen og kommer fra Yddalsvatnet, som er nedbørfeltets største innsjø med et areal på 0,6 km². Halavasselva drenerer de vestlige områder som er relativt rikt på mindre ferskvannsforkomster. Fra Botsvatnet renner Femangerelva vestover til utløp i sjøen ved Femanger. På denne strekningen, som er ca 1,5 km lang, har elva skåret seg dypt ned i berggrunnen der den i den ca 100 m brede dalbunnen har forholdsvis lite fall. Nær utløpet går elva i stryk og foss. Sørelva er største sidevassdrag i sør, og elva følger Femangerdalen som ender opp nederst i hoveddalføret.

I områdene nord for Botsvatnet er berggrunnen dominert av glimmerskifer, mens leirskifer er vanligst i sør.

Til dels rike edelløvkoger med bl.a. hassel, ask, svartor og gråor er vanlig. På koller med tynt løsmassedekke dominerer røsslyng-blokkebærskog med åpen tresetting av furu, bjørk og noe osp. På de øverste kollepartiene er furu enerådende.

Det går vei langs Femangerelva fra Botsvatnet til utløpet. Et stykke inn i Femangerdalen og fra Botsvatnet og nesten inn til Yddal er det anlagt kjerreveier. Ved Yddal ligger flere setrer og nedlagte gårdsbruk. Dette området nordøst for Botsvatnet er preget av tidligere beiting. Ved gården Femanger nær utløpet i fjorden og i Sordalen er det dyrket mark. Her er det også flere granplantinger. Fylkesveien krysser vassdraget nær utløpet der det i dag også finnes et fiskeanlegg.

Naturfaglige verdier

Femangerelva er et lite lavlandsvassdrag med flora og fauna typisk for regionen. Til tross for noe kulturpåvirkning er vassdraget lite påvirket av tekniske inngrep, særlig i de indre deler. Vassdraget har referanseverdi. Det er tidligere ikke vernet vassdrag i midtre deler av Hardangerfjorden.

Botanikk

Området er artsrikt med en slående kontrast mellom fattige og middels rike furuskoger, gråor-hasselbestander og edelløvkog. Typene er representative for regionen, men området inneholder også en del typer som ikke er så vanlige i regionen.

*Meget stor verneverdi *****

Landfauna

Flere sårbare arter er registrert i nedbørfeltet, bl.a. storlom, hvitryggspett og gråspett. Det finnes ingen gode våtmarkslokaliteter og utenom storlom er fuglefaunaen knyttet til våtmark fattig. Musvåk er registrert i nedbørfeltet som også har gunstige hekkebiotoper for hønehauk. Til dels gammel skog med mange døde trær er gode spettebiotoper og fem spettearter hekker her. Vassdraget har stor referanse- og typeverdi og huser dessuten flere sårbare arter.

*Stor verneverdi ****

Vannfauna

Det største utvalget av ferskvannsbiotoper finnes mellom sjøen og 300 m o.h. Faunaen er relativt rik og består av flere sjeldne arter. På grunn av en interessant faunasammensetning er forskningsverdien stor. Vassdraget har overbefolkete bestander av småfallen ørret. Sjøørret finnes neppe, men det er ål i nedre deler.

*Stor verneverdi ****

Kulturminneverdier

Gården Femanger var bosatt i middelalderen, muligens også tidligere. Bosettingen på Yddal går ifølge skriftlige kilder tilbake til begynnelsen av 1600-tallet, kanskje ble denne fjellgården ryddet første gang i middelalderen.

Det er verdifulle bygninger på gårder i området. Det var sagdrift ved Femangerelva fra 1600-tallet, og saga ble en av de største i Bjørnafjorden. I Botsvatnet var det tidligere en dam. På 1880-tallet ble det anlagt en sirkelsag for tønne-staver ved utløpet og det ble fløtet stavkubb ned Femangerelva. En mindre sag ved Botsvatnet ble i 1890-årene flyttet til Yddal. Tønneproduksjonen dannet i en periode basis for bosettingen på den nå fraflyttede fjellgården Yddal. Opp til Botsvatnet går det en fint oppmurt vei. På Femangerholmen utenfor utløpet i fjorden er det et verdifullt sjøhusmiljø fra tidlig på 1900-tallet.

Området har interessante kulturminner, hovedsakelig fra nyere tid. Kulturminnene har opplevelsesverdier og kunnskapsverdier i lokal sammenheng, og er særlig egnet til å belyse bruk av vannkraft over lang tid, samt sammenhengen mellom marginal bosetting og en lokal håndverkstradisjon.

*Middels verneverdi ***

Friluftsjnteresser

Området er velegnet for tradisjonelt friluftsliv både sommer og vinter. Fra Femanger er tilgjengeligheten noe begrenset på grunn av Botsvatnet, og det ulendte terrenget rundt vannet gjør bruk av båt nødvendig. Ellers er framkommeligheten i vassdraget tilfredsstillende. Området benyttes hovedsakelig til nærturer og dagsturer av lokalbefolkningen på Lyngre-Baldersheim og har derfor størst verdi for friluftslivet lokalt.

*Stor verdi ****

Landbruksinteresser

Jordbruksarealet består av ca 48 da som er bortleid da gården Femanger er nedlagt. Utviklingsmulighetene er forholdsvis begrenset. Feltet blir i noen grad benyttet som beite for storfe og sau. Eventuell skogsdrift er avhengig av at det blir bygd veier.

*Liten verdi **